

LUNDS
UNIVERSITET

Filosofiska institutionen

Exempel på tentamina i Teoretisk filosofi: Grundkurs

I detta häfte hittar du exempel på tentamina som lämpar sig bra att öva sig på inför skrivningarna. Det är viktigt att vara medveten om att frågorna som kommer på tentamina kan variera från år till år.

Tentamen teoretisk filosofi

16 november 2018

FTEA12:1: Filosofihistorisk översikt kurs, 7.5 hp

FTEB04: Filosofins historia, 7.5 hp

Besvara samtliga frågor utförligt! Varje fråga kan ge 2 poäng. Sammanlagt 6 poäng ger godkänt, 9 poäng krävs för väl godkänt.

- 1) "Allt finns i allt", menar Anaxagoras, och han anser att vi med denna princip kan förklara förändring. Hur tänker han då?
- 2) "I Platons dialog *Theaitetos* menar Sokrates att kunskap inte kan sägas vara detsamma som sant omdöme. Men varför duger inte detta som en definition av kunskap enligt Sokrates?
- 3) Hur redogör Locke för relationen mellan de materiella föremål vi ser, och vår upplevelse av dem?
- 4) Descartes tror att själen och kroppen är distinkta substanser. Vad är det för substanser? Varför tror han att de finns? Vad har han för argument för att de är distinkta?
- 5) Hur vill Hume analysera idén om ett orsakssamband? Hur argumenterar Hume för sin uppfattning?
- 6) Kant vill visa hur syntetiska omdömen apriori är möjliga. Vad är det för slags omdömen? Hans lösning kallas för "transcendental idealism". Vilken är den grundläggande idén bakom denna lösning?

Lycka till!

/ Jan

Tentamen teoretisk filosofi

4 oktober 2018

FTEA12:1: Filosofihistorisk översikt kurs, 7.5 hp

FTEB04: Filosofins historia, 7.5 hp

Besvara samtliga frågor utförligt! Varje fråga kan ge 2 poäng. Sammanlagt 6 poäng ger godkänt, 9 poäng krävs för väl godkänt.

1. Redogör för *Demokritos atomlära*!
2. Hur kritiserar Aristoteles *Platons idélära*, och hur ser hans egen lösning på problemet ut?
3. Descartes' *substansdualism*: vad är det för en teori och hur argumenterar han för den?
4. Hur försöker John Locke förklara *personlig identitet över tid*? Redogör för några argument mot hans uppfattning!
5. Hume menar att *orsaksprincipen* ligger till grund för all kunskap om fakta och existens. Vad är det för en princip och varför är den så viktig för vår kunskap? Varför leder Humes analys av orsaker honom till skepticism gällande fakta och existens?
6. Vad är ett *syntetiskt omdöme apriori* enligt Kant? Vad gör sådana omdömen möjliga inom matematik och naturvetenskap men inte inom metafysiken?

Lycka till!

/ Jan

LUNDS
UNIVERSITET

Tentamensdatum: 7 december 2018
Kurs: FTEA12:2
Examinerande lärare: Martin Jönsson

Varje fråga bedöms med U, G eller VG. För G i betyg krävs i regel att alla frågor graderas G, men U på en fråga kan uppvägas av VG på en annan, i vilket fall studenten också erhåller G i betyg. För VG i betyg krävs VG på två frågor och minst G på den tredje.

Omtentamen i Filosofisk metod

Obs! Viktig information om legitimation!

Vid tentamenstillfället skall Du ha med Dig giltig legitimation. Saknar Du giltig legitimation vid tentamenstillfället får Du inte tentera.

1. Definitioner

Här följer fyra definitioner av människan. Vad är det för slags definitioner, och vad betyder de egentligen? Utgå ifrån vad du lärt dig under kursen om olika typer av definitioner, och om språkliga problem vid argumentationsanalys. Och glöm inte välvillighetsprincipen. Försök sedan precisera och hitta rimliga tolkningar av definitionerna. Argumentera kort för varför dina tolkningar är rimliga.

- a) "Människan är det politiska djuret" (Aristoteles)
- b) "Jag tror att den bästa definitionen på människan lyder: otacksam, tvåbent varelse" (Dostojevskij)
- c) "Ibland måste man göra saker man inte vågar, annars är man ingen människa utan bara en liten lort" (Lindgren)
- d) "Människan är en lina, knuten mellan djur och övermänniska – en lina över en avgrund" (Nietzsche)

2. Analys och utvärdering av argument I

Utvärdera kortfattat följande argument enligt både den kriteriella metoden och felslutsmetoden. Är det bra argument? Varför/varför inte?

(OBS! Är argumentet deduktivt, glöm inte att formalisera och avgöra giltighet med sanningsvärdestabell!)

- a) Om du äter skinka eller kalkon får du en fröjdefull jul. Du äter lutfisk. Du får en jul du sent ska glömma.
- b) Riktiga män kan ta hand om sig själva. Min morfar är dement och kan inte ta hand om sig själv, alltså är han en kvinna. Mormor hävdar att jag har fel, men det kan vi ignorera, för hon är ingen expert på demens.
- c) Jag tror lite grann på reinkarnation. Ända sedan morfar dog har jag varit övertygad om reinkarnation, för det vore ju så sorgligt om han inte fanns mer. Men i Indien har reinkarnationsläran använts för att legitimera kastsystemet, och det är ju ett fruktansvärt orättvist system! Hade det inte varit för kastsystemet hade jag trott fullt ut.
- d) Lika lön för lika arbete, istället för individuell lönesättning, är en farlig idé. Införde vi den skulle vi snart också tvingas lagstifta om lika lön för allt arbete, och sedan är steget inte långt till en renodlad kommuniststat.
- e) Det är rationellt att tro på spöken, eftersom ingen någonsin lyckats bevisa att de inte finns. Samma sak med en objektiv moral. Därför är det inte helt orimligt att tänka sig att det är fel med djurplågeri.
- f) Allting har en orsak. En orsakskedja kan inte pågå i all oändlighet. Alltså måste det finnas en yttersta orsak. Alltså finns Gud.

3. Analys och utvärdering av argument II

Här följer en något nedkortad version av ett berömt resonemang som brukar kallas "Pascal's wager". Pascal resonerar kring det rationella i att tro på Gud, med utgångspunkt i att vi befinner oss i en situation där förnuftet inte kan avgöra om Gud finns eller inte. Läs argumentet och besvara sedan följande:

- a) Vad är det egentligen Pascal argumenterar för? Vad är hans tes? Och vilka är premisserna? Vilka premisser återfinns uttryckligen i texten, och vilka verkar underförstådda? Gör argumentet tydligt genom att spalta upp det i premisser och slutsats. Finns några otydligheter/vagheter? Precisera i så fall argumentet. Formalisera sedan argumentet enligt satslogiken (förenkla gärna argumentet så att din formalisering blir lätthanterlig).
- b) Utvärdera argumentet enligt både den kriteriella metoden och felslutsmetoden. Är det ett bra argument? Varför/varför inte? Har Pascal rätt i sak? Ge något argument till stöd för din uppfattning.

Let us examine this point of view and declare: 'Either God exists, or He does not.'
To which view shall we incline? Reason cannot decide for us one way or the other: we are separated by an infinite gulf. At the extremity of this infinite distance a game is in progress, where either heads or tails may turn up. What will you wager? According to reason you cannot bet either way; according to reason you can defend neither proposition. So do not attribute error to those who have made a choice; for you know nothing about it.

'No; I will not blame them for having made this choice, but for having made one at all; for since he who calls heads and he who calls tails are equally at fault, both are in the wrong. The right thing is not to wager at all.'

Yes; but a bet must be laid. There is no option: you have joined the game. Which will you choose, then? .../Let us weigh the gain and the loss involved in wagering that God exists. Let us estimate these two probabilities; if you win, you win all; if you lose, you lose nothing. Wager then, without hesitation, that He does exist./.../Here there is an infinity of infinitely happy life to win, one chance of winning against a finite number of chances of losing, and what you stake is finite. That removes all doubt as to choice; wherever the infinite is, and there is not an infinity of chances of loss against the chance of winning, there are no two ways about it, all must be given.

(Pascal, Blaise, *Pensées*, 1932 (1670), övers. John Warrington)

Var god skriv tydligt. Svårlästa svar beaktas inte.

Lycka till!

Martin & Carl-Johan

LUNDS
UNIVERSITET

Tentamensdatum: 31 oktober 2018

Kurs: FTEA12:2

Examinerande lärare: Martin Jönsson

Varje fråga bedöms med U, G eller VG. För G i betyg krävs i regel att alla frågor graderas G, men U på en fråga kan uppvägas av VG på en annan, i vilket fall studenten också erhåller G i betyg. För VG i betyg krävs VG på två frågor och minst G på den tredje.

Ordinarie tentamen i Filosofisk metod

Obs! Viktig information om legitimation!

Vid tentamenstillfället skall Du ha med Dig giltig legitimation. Saknar Du giltig legitimation vid tentamenstillfället får Du inte tentera.

1. Bevingade ord

Här följer fyra bevingade ord om lycka. Men vad betyder de egentligen? Utgå ifrån vad du lärt dig under kursen om språkliga problem vid analysen av argument, samt om olika typer av definitioner. Och glöm inte välvillighetsprincipen. Försök sedan precisera och hitta rimliga tolkningar av följande citat. Argumentera kort för varför dina tolkningar är rimliga.

- Den sanna lyckan består i att kunna vara lycklig utan lycka. (F. Sagan)
- Ett helt liv i lycka skulle ingen människa stå ut med. Det skulle vara ett helvete på jorden. (G. B. Shaw)
- Lycka är detsamma som att ha god hälsa och dåligt minne. (A. Schweitzer)
- Lycka är inte något du upplever, det är något du minns. (O. Wilde)

2. Analys och utvärdering av argument I

Utvärdera kortfattat följande argument enligt både den kriteriella metoden och felslutsmetoden. Är det bra argument? Varför/varför inte?

(OBS! Är argumentet deduktivt, glöm inte att formalisera och avgöra giltighet med sanningsvärdestabell!)

- Om du löser korsord finns det en mening med ditt liv. Du löser soduku. Alltså finns ingen mening med ditt liv.

- b) Komplexa och ändamålsenliga saker uppstår inte av en slump. Livet på jorden är komplext och ändamålsenligt. Alltså har det inte uppstått av en slump. Alltså finns Gud.
- c) Om drömmen är levande är det omoraliskt att äta kakor. Professorn i praktisk filosofi håller inte med, men är han en sockerbagare kanske?
- d) Det kan inte stämma att människor blir främmande för sig själva genom lönearbete. Det påstod ju Marx i sin alienationsteori, och det klasslösa samhället är ju en ouppnåelig utopi.
- e) Sedan EU bildades har det rått fred i Europa. Vi kan omöjligt veta att freden skulle bestå utan EU. Det skulle sannolikt bli krig om EU upplöstes.
- f) Min magkänsla säger att det är mycket osannolikt att Gud finns. Men min bästa vän är präst, och han skulle bli så ledsen om Gud inte finns. Dessutom vore ju allt tillåtet om Gud inte finns, och jag tycker det är fel med till exempel etnisk rensning. Så det är ganska troligt att Gud finns.

3. Analys och utvärdering av argument II

I nedanstående utdrag ur "Hjärnor i näringslösning" resonerar Hilary Putnam om språklig mening i en värld där vi alla är hjärnor i näringslösning, inkopplade till maskiner som låter oss uppleva en gemensam "hallucination" av vad vi tror är den verkliga världen (har man sett filmen "Matrix" eller liknande torde scenariot vara bekant). Läs argumentet och besvara sedan följande:

- a) Vad är det egentligen Putnam argumenterar för? Vad är hans tes? Och vilka är premisserna? Vilka premisser återfinns uttryckligen i texten, och vilka verkar underförstådda? Gör argumentet tydligt genom att spalta upp det i premisser och slutsats. Finns några otydligheter/vagheter? Preciserar i så fall argumentet. Formalisera sedan argumentet enligt satslogiken.
- b) Utvärdera argumentet enligt både den kriteriella metoden och fel slutsatsmetoden. Är det ett bra argument? Varför/varför inte? Har Putnam rätt i sak? Ge något argument till stöd för din uppfattning.

Ett 'självupphävande' argument är ett antagande vars sanning medför dess egen falskhet. Låt oss till exempel ta tesen att alla generella påståenden är falska. Detta är ett generellt påstående. Därför, om det är sant, så måste det vara falskt, Alltså är det falskt... Vad jag tänker demonstrerar är att antagandet att vi är hjärnor i ett kar med näringslösning har precis denna egenskap...

När hjärnan i näringslösningen (i den värld där varje förnimmande varelse är och alltid har varit en hjärna i näringslösning) tänker "Det står ett träd framför mig" refererar hans tanke inte till verkliga träd... [Istället] refererar denna tanke till träd i den mentala bilden, eller till de elektriska impulser som orsakar trädupplevelser, eller till de delar av programmet som ansvarar för dessa elektriska impulser... [Därför] har hjärnan *rätt*, inte *fel*, när den tänker "Det finns ett träd framför mig". Om vi utgår ifrån vad "träd" refererar till på näringslösningssvenska...

Med samma resonemang följer att "näringslösningsskar" på näringslösningssvenska refererar till kar i den mentala bilden, eller något besläktat (elektriska impulser eller delar av programmet), men helt säkert inte till riktiga näringslösningar, eftersom användningen av "näringslösningsskar" på näringslösningssvenska inte har några kausala förbindelser med riktiga näringslösningsskar... På liknande sätt refererar näringslösningssvenskans "näringslösning" till en vätska i den mentala bilden, eller något besläktat (elektriska impulser eller delar av programmet). Från detta följer att om deras "möjliga värld" faktiskt är den verkliga världen, och vi faktiskt är hjärnor i näringslösningen, så menar vi med "vi är hjärnor i ett kar med näringslösning" att *vi är hjärnor i ett näringslösningsskar i den mentala bilden* eller något i den stilen (om vi menar något alls). Men en del av hypotesen är att vi är hjärnor i näringslösning är att vi inte är hjärnor i en mental bilds näringslösningsskar (dvs. vår "hallucination" består inte i att vi tror att vi är hjärnor i näringslösning). Alltså, om vi är hjärnor i näringslösning, då uttrycker ett påstående av satsen "Vi är hjärnor i näringslösning" något falskt (i den utsträckning den alls uttrycker något). Kort sagt, om vi är hjärnor i näringslösning, då är "Vi är hjärnor i näringslösning" falsk. Och då är satsen (med nödvändighet) falsk.
(ur Putnam, Hilary "Hjärnor i näringslösning", utdrag ifrån K. Marc-Wogau et al. *Filosofin genom tiderna V*, s 202, 207–208.)

Var god skriv tydligt. Svårlästa svar beaktas inte.

Lycka till!

Martin & Carl-Johan

LUNDS
UNIVERSITET

Tentamen
Datum: 2018-12-19
Kurs: 1900-talets filosofi (FTEA12:3)
Examinerande lärare: Erik J. Olsson
Maxpoäng: 15
Poäng för godkänt: 8
Poäng för väl godkänt: 12

Filosofiska institutionen

Tentamen i teoretisk filosofi: 1900-talets filosofi

Obs! Viktig information om legitimation!

Vid tentamenstillfället skall Du ha med Dig giltig legitimation. Saknar Du giltig legitimation vid tentamenstillfället får Du inte tentera.

1. Husserl beskriver vad han kallar "den naturliga inställningen".
 - (a) Vilken är den naturliga inställningen och vilken är dess generaltes? (1p)
 - (b) Vilket är Husserls syfte med att presentera den naturliga inställningen så ingående? (2p)
2. I Andras sjäsliv skiljer Austin mellan skäl för kunskap och skäl för tro. Förklara! Förklara även vad Austin menar med att skäl kan vara i viss mening icke-verbala! (3p)
3. I Filosofiska undersökningar kritiserar den senare Wittgenstein Augustinus syn på språk och språkinläring. Förklara vad hans kritik går ut på. (3p)
4. Gadamer presenterar den så kallade "hermeneutiska cirkeln".
 - (a) Beskriv den hermeneutiska cirkeln. (1p)
 - (b) Vad styr enligt Gadamer förståelsen? (2p)
5. Titeln på den artikel av Davidson som ni läst är *Tre slags kunskap*.
 - (a) Vilka är de tre slag av kunskap som Davidson diskuterar i artikeln? (1p)
 - (b) Redogör kortfattat för hur dessa tre slags kunskap enligt Davidson förhåller sig till varandra. (2p)

Var vänlig skriv tydliga och utförliga svar. Kom ihåg att fylla i en kursutvärdering!

Lycka till!

LUNDS
UNIVERSITET

Filosofiska institutionen

Tentamen
Datum: 2018-11-26
Kurs: 1900-talets filosofi (FTEA12:3)
Examinerande lärare: Erik J. Olsson
Maxpoäng: 15
Poäng för godkänt: 8
Poäng för väl godkänt: 12

Tentamen i teoretisk filosofi: 1900-talets filosofi

Obs! Viktig information om legitimation!

Vid tentamenstillfället skall Du ha med Dig giltig legitimation. Saknar Du giltig legitimation vid tentamenstillfället får Du inte tentera.

1. I *Logiska undersökningar* kritiserar Husserl den så kallade psykologismen.
(a) Vad är psykologismen? Vad säger den? (1p)
(b) Redogör för ett av Husserls argument mot psykologismen. (2p)
2. Beskriv det resonemang som leder fram till Russells paradox samt förklara varför paradoxen var ett problem för Frege! (3 p)
3. Den tidigare och den senare Wittgenstein har radikalt olika uppfattningar om språkets natur. Förklara vari skillnaderna består! (3 p)
4. I *Det andra könet* hävdar de Beauvoir att relationen mellan män och kvinnor utmärks av en avsaknad av det ömsesidiga erkännande som normalt råder mellan den Ene och den Andre.
(a) Hur beskriver de Beauvoir denna utmärkande brist på ömsesidigt erkännande? (1p)
(b) Hur förklarar de Beauvoir att kvinnor generellt sett accepterat avsaknaden av ömsesidigt erkännande i förhållande till männen? (2p)
5. Derrida kritiserar synen på skriftspråket som endast en utvidgad form av talspråket och den modell för kommunikation som denna syn förutsätter.
(a) Vilken egenskap är det som enligt Derrida utmärker framför allt skriftspråket, men i förlängningen även talspråket? (1p)
(b) Vilken är den modell för kommunikation som Derrida kritiserar? Beskriv modellen! (2p)

Var vänlig skriv tydliga och utförliga svar. Kom ihåg att fylla i en kursutvärdering!

Lycka till!

Tentamen teoretisk filosofi

17 januari 2019

FTEA12:4 Vetenskapsteori

Besvara samtliga frågor så utförligt du kan! Varje fråga kan ge max 2 poäng. För godkänt krävs 5 poäng, 8 poäng ger väl godkänt.

1. Vad innebär det att observationer är teoriberoende?
2. Redogör för den uppfattning som kallas "falsifikationalism". Vad finns det för skäl för och emot den, och hur kan man försöka lösa de problem den står inför?
3. Vilka olika slags förklaringar finns det? Ge exempel på dem! Hur ser förklaringar av historiska skeenden ut enligt Hempel i "Generella lagar i historien"?
4. Redogör för Kuhns uppfattning om vetenskapens utveckling och rationalitet. Hur skiljer sig hans syn på normalvetenskap från Poppers?
5. Chalmers kritiserar regebundenhetsteorin gällande orsakssamband. Vad säger den teorin och hur ser Chalmers kritik ut? Vad kan man göra för att förbättra teorin?

Lycka till!

/ Jan

Tentamen teoretisk filosofi

20 december 2018

FTEA12:4 Vetenskapsteori

Besvara samtliga frågor så utförligt du kan! Varje fråga kan ge max 2 poäng. För godkänt krävs 5 poäng, 8 poäng ger väl godkänt.

1. Hur gör man, enligt Chalmers, en undersökning med den induktiva logiken som grund? Vad finns det för argument mot att detta är ett bra sätt att arbeta vetenskapligt?
2. Redogör för den uppfattning som kallas "falsifikationalism". Vad finns det för skäl för och emot den, och hur kan man försöka lösa de problem den står inför?
3. Vilka olika slags förklaringar finns det? Ge exempel på dem! Hur ser förklaringar av historiska skeenden ut enligt Hempel i "Generella lagar i historien"?
4. Redogör för Kuhns uppfattning om vetenskapens utveckling och rationalitet. Hur skiljer sig hans syn på normalvetenskap från Poppers?
5. Chalmers kritiserar regebundenhetsteorin gällande orsakssamband. Vad säger den teorin och hur ser Chalmers kritik ut? Vad kan man göra för att förbättra teorin?

Lycka till!

/ Jan

Tentamen teoretisk filosofi

23 augusti 2018

FTEA12:5 Tema Medvetandet - kompletteringstentamen

Besvara samtliga frågor! Varje fråga kan ge max 2 poäng.
För godkänt krävs 3 poäng. Betyg på kursen bestäms av uppsatsen,
på tentamen kan man endast få godkänt.

1. Vilken är skillnaden mellan egenskapsdualism och substansdualism? Vilka för- och nackdelar har de gentemot varandra?
2. Hur vill behaviorismen och funktionalismen lösa problemet om relationen mellan kropp och medvetande?
3. Vad säger den så kallade identitetsteorin? Vad finns det för argument för och mot den?

Lycka till!

/ Jan

